МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до історії з основами наукових досліджень

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 03 Гуманітарні науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 032 Історія та археологія
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

освітня програма Історія та археологія: історія. Європейські студії
(назва освітньої програми)

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл – 2019

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньої програми

Дроздов В.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:
кафедрою української і всесвітньої історії та культури
протокол № 2 від 3.09.2019 р.

Завідувач кафедри В.Г. Черновіла
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:
Голова науково-методичної ради факультету української філології та соціальних наук

Г.Б. Кичаник
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми: Дроздов Віктор Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

Рецензент програми: Церковна Віра Георгіївна, кандидат історичних наук, завідувач кафедри української і всесвітньої історії та культури.

© Дроздов В.В., 2019
© ІДГУ, 2019

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	***Заочна***
Кількість кредитів: 3	*Лекції*:	
	24	-
Модулів: 1	*Практичні заняття*:	
Загальна кількість годин: 90	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1	*Лабораторні заняття:*	
	-	-
Семестр: 1	*Семінарські заняття*:	
	20	-
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 3 - самостійна робота: 3	*Консультації:*	
	-	-
	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	*Самостійна робота:*	
	46	-

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни: предмет і функції історичної науки, її термінологічний апарат, основні теоретичні принципи і методологічні засади, а також система науково-дослідної діяльності студента-історика, яка передбачає формування вмінь аналізу історичних джерел та наукової літератури, висвітлення результатів власних науково-теоретичних і дослідницьких пошуків.

Метою вивчення дисципліни є: формування у студентів системного уявлення про теоретико-методологічні аспекти історичної науки, провідні тенденції її розвитку, а також вивчення методології наукових досліджень і методики здійснення досліджень конкретних проблем з історії. Основними завданнями вивчення дисципліни є: ознайомити з теорією наукових досліджень, видами та особливостями науково-дослідної діяльності студентів; розкрити систему історичної науки та освіти, етапи становлення та розвитку історіописання, теоретичні принципи і методологічні засади історичної науки, термінологічний апарат, класифікацію та аксіологічні аспекти історичних знань; продемонструвати цінність та суспільне значення історії, її вплив на формування світогляду, розвитку професійних якостей особистості, побудити в студентів інтерес до вивчення історичного процесу та науково-дослідної роботи в історичній галузі; навчити майбутніх фахівців-істориків обґрунтовувати актуальність обраної теми дослідження, обирати оптимальні шляхи досягнення мети і розв’язання поставлених у роботі завдань, визначати об’єкт і предмет дослідження, практичну значущість і наукову новизну, аналізувати історичні джерела та наукову літературу; сформувати знання про

основи методології науково-дослідної роботи, вміння використовувати загальнонаукові та спеціальні методи історичного дослідження в науково-дослідній діяльності студентів-істориків; ознайомити з правилами літературного й технічного оформлення наукових результатів, а також формами впровадження результатів наукового дослідження..

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Історія України та української культури», «Історичне джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни», «Історичне краєзнавство, музеєзнавство та архівознавство», «Українська мова та основи академічного письма».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Історія та археологія: історія. Європейські студії».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 1	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН 1 ПРН 2 ПРН 3	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, категоріальний апарат з історії та археології. Запам'ятовувати та відтворювати найважливіші факти, події та процеси історичного минулого українського народу і людства загалом. Знати та відтворювати наукову хронологію, періодизацію і характеристики основних етапів вітчизняної та всесвітньої історії.
ЗК 8	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.		
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ПРН 4 ПРН 15	Критично осмислювати інформацію з різноманітних джерел (археологічні артефакти, архівні документи, усні свідчення, музейні експонати, періодика, наукові праці тощо). Розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну і розповідну форму отриманим знанням.
ЗК 11	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку	ПРН 9 ПРН 23	З'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них. Демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому

	суспільства, техніки і технологій.		середовищі.
ЗК 12	Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури, дотримання стандартів академічного оформлення тексту.	ПРН 15 ПРН 27	Розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну і розповідну форму отриманим знанням. Самостійно формулювати предмет, мету та завдання наукового дослідження, використовувати загальнонаукові та спеціальні методи історичного дослідження в науково-дослідній діяльності.
Фахові компетентності (ФК)			
ФК 1	Здатність володіти знаннями, орієнтуватися в методології вивчення світової та вітчизняної історії від давніх цивілізацій до сучасності.	ПРН 1 ПРН 2 ПРН 3	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, категоріальний апарат з історії та археології. Запам'ятовувати та відтворювати найважливіші факти, події та процеси історичного минулого українського народу і людства загалом. Знати та відтворювати наукову хронологію, періодизацію і характеристики основних етапів вітчизняної та всесвітньої історії.
ФК 2	Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності.	ПРН 4 ПРН 8 ПРН 9	Критично осмислювати інформацію з різноманітних джерел (археологічні артефакти, архівні документи, усні свідчення, музейні експонати, періодика, наукові праці тощо). Аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії. З'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них.
ФК 3	Критичне усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.	ПРН 7	Розуміти відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.
ФК 4	Розуміння соціальних функцій історика, можливостей використання історії та зловживання історією.		
ФК 5	Здатність опрацювання наукових та інформаційних джерел й використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси.	ПРН 10 ПРН 14 ПРН 15	Знаходити необхідний фактичний матеріал для конкретного історичного дослідження. Досліджувати життя та діяльність конкретних людей у контексті їхньої історичної доби. Розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії, аналізуючи та надаючи критичну і розповідну форму отриманим знанням.
ФК 6	Здатність виявляти і опрацьовувати належним чином джерела інформації (бібліографії, документи, етнографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.) для реалізації науково-дослідних проектів.		
ФК 7	Здатність використовувати різноманітні методи виявлення та		

	опрацювання історичних і археологічних джерел, зокрема, інструментарій спеціальних історичних дисциплін, новітні комп'ютерні технології для пошуку та обробки історичних або пов'язаних із ними даних.		
ФК 11	Вміння коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представити результати наукових досліджень в друкованій формі,	ПРН 27	Самостійно формулювати предмет, мету та завдання наукового дослідження, використовувати загальнонаукові та спеціальні методи історичного дослідження в науково-дослідній діяльності.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ЗК 1	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3			
ЗК 5	ПРН 4	ПРН 15		
ЗК 8	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3			
ЗК 11		ПРН 9	ПРН 23	
ЗК 12		ПРН 15		ПРН 27
ФК 1	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3			
ФК 2	ПРН 4	ПРН 8, ПРН 9		
ФК 3	ПРН 7			
ФК 4	ПРН 7			
ФК 5		ПРН 10, ПРН 14, ПРН 15		
ФК 6		ПРН 10, ПРН 14, ПРН 15		
ФК 7		ПРН 10, ПРН 14, ПРН 15		
ФК 11				ПРН 27

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин					
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота
1.	Наука як система уявлень про світ. Теоретичні основи наукових досліджень	2	2	-	-	-	1
2.	Суспільна роль і значення історії. Вища історична освіта	4	2	2	-	-	2
3.	Теоретико-методологічні аспекти історичної науки	4	2	2	-	-	4
4.	Основні поняття і категорії історичної науки	2	2	-	-	-	4
5.	Етапи розвитку історичної науки	8	4	4	-	-	9
6.	Суб'єкт пізнання минулого. Методи історичних досліджень	6	4	2	-	-	3
7.	Історичні джерела та їх науковий аналіз. Техніка роботи з науковою літературою	4	2	2	-	-	3
8.	Зміст та етапи науково-дослідної роботи студента-історика	6	2	4	-	-	8
9.	Основні види науково-дослідної роботи студентів	4	2	2	-	-	8
10.	Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження	4	2	2	-	-	4
	Разом:	44	24	20	-	-	46

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Наука як система уявлень про світ. Теоретичні основи наукових досліджень

Наука як особлива форма людської діяльності. Система наукових знань. Наукова діяльність. Мета та функції науки. Виникнення науки та її еволюція. Класифікація наук. Критерії науковості знань. Поняття та види наукової діяльності. Організація наукової діяльності в Україні. Система науково-дослідницьких закладів України. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів. Поняття, особливості, цілі та завдання науково-дослідної роботи. Класифікація наукових досліджень. Принципи організації наукового дослідження. Поняття, мета та завдання науково-дослідної роботи студентів. Види та форми науково-дослідної роботи студентів.

Тема 2. Суспільна роль і значення історії. Вища історична освіта

Сутність історії, її призначення. Історія як наука у широкому розумінні (наука про минуле природи і людства) і у вузькому розумінні (наука про минуле суспільства). Найважливіші завдання історичної науки. Функції історії. Вплив історичної науки на формування світогляду. Історична свідомість. Історія і політика. Історія і ідеологія. Історія і мистецтво. Роль історичного досвіду в житті суспільства. Історичне знання, як основа формування наукової думки. Зв'язок історичних знань із іншими дисциплінами гуманітарного блоку. Роль історичної освіти в опануванні історичними знаннями. Комплексна система підготовки історика. Університетська освіта, як система формування світогляду та методики вивчення історії.

Тема 3. Теоретико-методологічні аспекти історичної науки

Об'єкт і предмет пізнання в історії. Закон і закономірність в історії. Роль особи в історії. Особливості історії як об'єкту пізнання. Класифікація історичних знань. Проблема істинності. Сенс історії. Аксіологічні аспекти історичних знань. Філософія історії. Принципи поділу історичної науки (структурний, просторово-географічний, хронологічний). Історичний процес. Джерела і критерії історичного процесу. Ідея прогресу.

Тема 4. Основні поняття і категорії історичної науки

Загальна характеристика понятійного апарату. Об'єктивно-суб'єктивна сутність історичних термінів. Категорії історичної науки. Історичний факт. Історична пам'ять. Поняття «історична епоха», «цивілізація», «формація». Основні поняття й категорії політичної історії. Основні поняття й категорії соціальної історії. Основні поняття й категорії економічної історії. Основні поняття й категорії історії культури.

Тема 5. Етапи розвитку історичної науки

Поняття «історіографія». Антична історіографія. Теологічна історія європейського середньовіччя. Історіографія європейського Ренесансу: критична історія. Історична думка Бароко і Просвітництва (XVII-XVIII ст.): філософська історія. Історична теорія "віку історії" (XIX ст.): наукова історія. Історична думка першої половини XX ст. Теоретична історія другої половини XX ст.

Тема 6. Суб'єкт пізнання минулого. Методи історичних досліджень

Загальні принципи наукового пізнання. Теоретичні аспекти пізнання в історії. Історик як суб'єкт пізнання. Рівні та етапи пізнавальної діяльності історика. Поняття та класифікація методів дослідження. Філософські методи та їх роль у науковому пізнанні. Загальнонаукові методи: методи емпіричного дослідження; методи теоретичного дослідження; загальнологічні методи і прийоми дослідження. Загальнонаукові методи в історії. Основні методи історичного дослідження: історико-генетичний метод; історико-порівняльний метод; історико-типологічний метод; історико-системний метод: діахронний метод. Основні принципи історичних досліджень.

Тема 7. Історичні джерела та їх науковий аналіз. Техніка роботи з науковою літературою

Пошук інформації у процесі наукової роботи. Техніка роботи з літературою та джерелами. Первинна і вторинна інформація. Поняття історичного джерела. Класифікація історичних джерел. Методика пошуку, опрацювання та використання історичних джерел. Джерелознавча критика. Наукові бібліотеки, їх організація і документальні ресурси. Бібліографічні видання. Інтернет-ресурси, специфіка їх використання. Електронний пошук наукової інформації. Бази даних сучасних інформаційних мереж. Принципи роботи з науковою літературою. Форми запису опрацьованого матеріалу (анотація, план, тези, конспект, цитування).

Тема 8. Зміст та етапи науково-дослідної роботи студента-історика

Загальна схема наукового дослідження. Вибір теми наукового дослідження. Основні критерії вибору теми наукового дослідження: актуальність, новизна, перспективність, ефективність, відповідність тематичній спрямованості наукової роботи колективу. Структура наукової роботи. Складання плану наукового дослідження. Вступ: складові елементи та їх характеристика. Робота над змістом наукового дослідження. Методичні прийоми викладу наукових матеріалів: послідовний, цілісний, вибірковий. Заключний етап роботи над науковим дослідженням. Загальні вимоги до оформлення наукової роботи.

Тема 9. Основні види науково-дослідної роботи студентів

Реферат як наукова робота. Різновиди рефератів. Підготовка тез доповіді: рекомендований обсяг, структура. Повідомлення. Вимоги до усного виступу. Курсова робота: мета, характеристика та загальні вимоги. Кваліфікаційні навчально-наукові дослідження. Етапи роботи над курсовою та кваліфікаційною роботою. Захист курсової та кваліфікаційної роботи. Науковий керівник та його роль в організації науково-дослідної роботи студентів.

Тема 10. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження

Популяризація результатів наукових досліджень. Система фахової періодики для публікації результатів дослідження. Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Науковий реферат (автореферат). Наукова монографія. Наукова стаття. Рецензія, відгук як критичне осмислення наукової праці. Форми усного оприлюднення наукових результатів: доповідь і повідомлення. Структура тексту доповіді. Методика написання доповіді. Тези доповіді. Методика підготовки та оформлення публікацій до видання. Наукові семінари, конференції, конгреси: форми участі й обміну результатами наукових досліджень.

5.2. Тематика семінарських занять

ТЕМА 1. Суспільна роль і значення історії. Вища історична освіта.

ТЕМА 2. Теоретико-методологічні аспекти історичної науки.

ТЕМА 3. Етапи розвитку історичної науки.

ТЕМА 4. Основи методології історичної науки.

ТЕМА 5. Історичні джерела та їх науковий аналіз. Техніка роботи з науковою літературою.

ТЕМА 6. Зміст та етапи науково-дослідної роботи студента-історика.

ТЕМА 7. Основні види науково-дослідної роботи студентів.

ТЕМА 8. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	**Підготовка до аудиторних занять та усіх видів контролю:** - опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до семінарських занять; - підготовка до проміжного контролю.	**30** 6 20 4	Опорний конспект лекцій, конспект семінарських занять.
2.	**Виконання індивідуальних завдань:** - підготовка індивідуального науково-дослідного завдання; - анотування наукових статей; - *проходження онлайн-курсу «Вибранні питання європейської історії» (за вибором)*	**16** 10 6 *16*	Індивідуальне науково-дослідне завдання. Анотації. *Сертифікат або результати прогресу курсу*
	Разом	**72**	

Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання

Написати та оформити згідно з вимогами до написання курсових робіт титульний аркуш, зміст, вступ, висновки та список літератури (мінімум 15 найменувань) до теми за вибором:

1. Дністровсько-Дунайське межиріччя в епоху кам'яного віку та палеометалу.
2. Кочове населення межиріччя Дністра та Дунаю в І тис. до н.е.
3. Античні поліси на території Дністровсько-Дунайського межиріччя
4. Дністровсько-Дунайське межиріччя в першій половині І тис. н.е.
5. Кочові народи Дністровсько-Дунайське межиріччя в другій половині І тис. н.е.
6. Дністровсько-Дунайське межиріччя у складі Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.
7. Монголо-татари в межиріччі Дністра і Дунаю.
8. Середньовічний Білгород та Кілія в XIII–XV ст.
9. Завоювання Південної Бессарабії османами. Фортеці під владою турків.
10. Політичне та економічне становище Південної Бессарабії під османською владою.
11. Українське козацтво в Південній Бессарабії (кінець XVI – початок XIX ст.).
12. Бессарабія в системі міжнародних відносин (кінець XVIII – перша третина XIX ст.).
13. Адміністративно-територіальний устрій Бессарабії у першій половині XIX ст.
14. Економічний розвиток Південної Бессарабії у першій половині XIX ст.
15. Заселення Південної Бессарабії у 1812–1853 р.
16. Розвиток культури Південної Бессарабії в першій половині XIX ст.
17. Становище Південної Бессарабії під владою Румунського князівства.
18. Становище російської частини Південної Бессарабії в 1856–1878 рр.
19. Соціально-економічний розвиток Південної Бессарабії в останній третині XIX ст.
20. Етнічний та соціальний склад населення Південної Бессарабії в останній третині XIX ст.
21. Місцеве самоуправління та суспільно-політичні процеси в Південній Бессарабії в останній третині XIX ст.
22. Культура Південної Бессарабії в другій половині XIX ст.

Рекомендовані інформаційні джерела.

1. Південна Бессарабія (кінець XVIII – XIX ст.) : навчально-методичний посібник / Л.Ф. Циганенко, О.М. Лебеденко, А.В. Дізанова та інші; під ред. Л.Ф. Циганенко. – Ізмаїл: «СМИЛ», 2011. – 216 с.

2. Південна Бессарабія (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.) : навчально-методичний посібник/ Л.Ф. Циганенко, О.М. Лебеденко, А.В. Дізанова та інші; під ред. Л.Ф. Циганенко. – Ізмаїл: «СМИЛ», 2011. – 246 с.
3. Джерела історії Південної Бессарабії (з давніх часів до кінця XIX ст.) / Упорядники: О.М. Лебеденко, Л.Ф. Циганенко та інші; відп. упорядник Н.О. Гончарова. – Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2013. – 191 с.

Перелік фахових наукових публікацій для анотування

1. Берк П. Вступ. Нова історія: її минуле та майбутнє / Пітер Берк // Нові підходи до історіописання / за ред. Пітера Берка ; пер. з англ. – К. : Ніка-Центр, 2013. – С. 13-38.
2. Реєнт О. П. Сучасна історична наука в Україні: шляхи поступу / О. П. Реєнт // Український історичний журнал. – 1999. – № 3. – С. 3-22.
3. Сухий О. Сучасна історична наука в Україні: візії та напрями / Олександр Сухий // Україна–Європа–Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – Вип. 10. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. – С. 24-34.

Проходження онлайн-курсу «Вибрані питання європейської історії»

Студент замість підготовки ІНДЗ та анотування статей може пройти онлайн-курс «Вибрані питання європейської історії» на платформі Prometheus (https://edx.prometheus.org.ua/courses/UCU/History001/2016_T1/info). При пред'явленні сертифіката або прогресу проходження (мінімум 80%) зараховуються бали за виконання трьох попередніх завдань.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: семінарські заняття, індивідуальні завдання.
6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.
6.3. Форми підсумкового контролю: залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та джерелами (або проходження онлайн-курсу), а також якість виконання студентом індивідуального завдання.

Модульна контрольна робота проводиться в комбінованій формі, до якої входять завдання в тестовій формі (1 рівень), завдання на визначення термінів (2 рівень), теоретичні питання (3 рівень).

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Провіденціалізм був характерний для епохи:
   а) Античності
   б) Середньовіччя
   в) Ренесансу
   г) Просвітництва
2. Назвіть представника «віку історії»:
   а) Аврелій Августин
   б) Жан Боден
   в) Шарль Луї Монтеск'є

г) Георг Гегель

3. Який із цих напрямів з'явився у другій половині XX ст.?
   а) позитивізм
   б) романтизм
   в) структуралізм
   г) феноменологізм
4. Автором терміну «осьовий час» є:
   а) Карл Ясперс
   б) Фрідріх Енгельс
   в) Марк Блок
   г) Арнольд Д. Тойнбі
5. Знайдіть відповідність:

1) експеримент	а) спеціально-науковий метод
2) формалізація	б) метод емпіричного дослідження
3) діахронічний	в) загальнологічний метод дослідження
4) дедукція	г) метод теоретичного пізнання

6. Розташуйте за хронологією етапи розвитку історичної науки:
   запровадження історичної критики
   формулювання прагматичної концепції історії
   формування філософської історії
   утвердження принципу історизму
7. Дайте визначення термінам: цивілізація, предмет історичної науки
8. Охарактеризуйте основні напрями історичної думки другої половини XIX ст.
9. Як, на Вашу думку, змінювалися завдання історії протягом розвитку людства? Розкрийте ці зміни.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
1-50	не зараховано

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	**70 балів** (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	**30 балів** (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	**35 балів** (поточний контроль)	**16 балів** (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його

	викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	**Максимальна кількість балів**
Анотування наукових статей	5
Індивідуальне науково-дослідне завдання	5

Критеріями оцінювання *анотування наукових статей* є вміння обирати головні тези зі статті, стисло описувати зміст та основні результати дослідження (усна перевірка знання змісту статті обов'язкова). Оцінювання *ІНДЗ* здійснюється за такими критеріями: правильність складання та оформлення, наявність всіх компонентів у вступі, відповідність вимогам академічного письма.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Тестові завдання (1-4 питання)	2 бали за кожне завдання = 8 балів
Тестові завдання (5-6 питання)	4 бали за кожне завдання = 8 балів
Визначення термінів (2 терміни)	3 бали за вірне визначення = 6 балів
Теоретичне питання (2 питання)	5 балів за кожне питання = 10 балів
Усього	**30 балів**

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), веб-сервіс Google Classroom, онлайн-платформа Prometheus.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд "Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики" ; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. – К. ; Таксон, 2016. – 234 с.
2. Брайчевський М. Ю. Вступ до історичної науки: Курс лекцій, прочитаних в університеті «Києво-Могилянській академії» / М. Ю. Брайчевський. – К. : Academia, 1995. – 168 с.
3. Вступ до спеціальності: Навчально-методичний комплекс / Укладач: Г. Д. Казьмирчук. – К. : ПП КП «УкрСІЧ», 2013. – 167 с.
4. Горбатенко І. Ю. Основи наукових досліджень. Підручник / І. Ю. Горбатенко, Г. О. Івашина. – К. : Вища школа, 2001. – 92 с.
5. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін. − К. : Центр навчальної літератури, 2004. − 212 с.
6. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. // zakon.rada.gov.ua
7. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. // zakon.rada.gov.ua
8. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 р. // zakon.rada.gov.ua
9. Зашкільняк Л. О. Вступ до методології історії / Л. О. Зашкільняк. – Львів : ЛОНМІО, 1996. – 96 с.
10. Зашкільняк Л. О. Методологія історії: від давнини до сучасності / Л. О. Зашкільняк. – Львів : Львівський національний університет ім. І. Франка, 1999. – 227 с.
11. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: Навч. посіб. / В. М. Литвин, В. І. Гусєв, А. Г. Слюсаренко та ін. – К. : Вища шк., 2002. – 430 с.
12. Калакура Я. С. Історичне джерелознавство: Підручник для студентів істор. спец. ВНЗ / Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська, Б. І. Корольов та ін. – К. : Либідь, 2002. – 488 с.
13. Ковальченко И. Д. Методы исторического исследования / И.Д. Ковальченко. – М., 2003. – 486 с.
14. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсеєв. − К. : В. П. Професіонал, 2004. − 208 с.
15. Коломийцев В. Ф. Методология истории (От источника к исследованию) / В. Ф. Коломийцев. – М. : "Российская политическая энциклопедия" (РОССПЭН), 2001. – 191 с.
16. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень / О. В. Крушельницька. − К. : Кондор, 2003. − 192 с.
17. Науково-дослідна робота студента в системі навчального процесу: Навчально-методичний посібник для студентів-істориків / О. М. Лебеденко, Н. О. Гончарова. – Ізмаїл : ІДГУ, 2011. – 104 с.

18. Нові вимоги щодо оформлення списку літератури // http://ite.ksu.ks.ua/system/files/bjuleten_vak_ukrajini__no_5__2009.pdf
19. Нові підходи до історіописання / за ред. Пітера Берка ; пер. з англ. – К. : Ніка-Центр, 2013. – 368 с. – (Серія «Ідеї та історії»; Вип. 5).
20. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
21. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. – 2007.- № 6. – С. 9 -17.
22. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі / І. С. П'ятницька-Позднякова. − К. : Вид-во „Центр навчальної літератури", 2003. – 115 с.
23. Пілюшенко, В. П. Наукове дослідження: Організація, методологія, інформаційне забезпечення / В. П. Пілюшенко, І. В. Шкрабак, Е. І. Словенко. − К. : Либідь, 2004. − 344 с.
24. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: Навч. пос. для студ. ВНЗ. – К.: ЦУЛ, 2007. – 254 с.
25. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. − К. : Знання, 2005. − 310 с.
26. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Навчальний посібник / А. С. Філіпенко. − К. : Академвидав, 2005. − 208 с.
27. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнаренко. − К. : Знання, 2006. − 307 с.
28. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник / Г. С. Цехмістрова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2003. – 240 с.
29. Яковенко Н. Вступ до історії / Н. Яковенко. – К. : Критика, 2007. – 376 с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Биск И. Я. Методология истории: курс лекций / И. Я. Биск. – Иваново : Иван. гос. ун-т, 2007. – 236 с.
2. Блок М. Апология истории, или Ремесло историка / М. блок ; пер. с фр. – Таллин: Ээсти раамат, 1983. – 184 с.
3. Галжуров Ю. С. Кількісні методи в історичних дослідженнях: досвід і деякі питання методики / Ю. С. Галжуров // Український історичний журнал. − 1994. − №4. − С. 30−40.
4. Губман Б. Л. Смысл истории: очерки современных западных концепций / Б. Л. Губман. – М. : Наука, 1991. – 189 с.
5. Данилевский Н. Я. Россия и Европа / Н. Я. Данилевский ; сост. и комм. Ю. А. Белова ; отв. ред. О. Платонов – М.: Институт русской цивилизации, 2011. – 816 с.
6. Дорошенко Н.М. Методология истории: теоретические и философские основания / Н. М. Дорошенко. – СПб.: Изд-во Политехн. ун-та, 2007. – 375 с.
7. Зашкільняк Л. О. Сучасна світова історіографія: Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів / Л. О. Зашкільняк. – Львів : ПАЮ, 2007. – 312 с.
8. Историческая наука сегодня; Теории, методы, перспективы / под ред. Л. П. Репиной. – М. : Издательство ЛКИ, 2012. – 608 с.
9. Колінгвуд Р. Дж. Ідея історії / Робін Дж. Колінгвуд ; пер. з англ. О. Мокровольський. – К. : Основи, 1996. – 615 с.
10. Космина В.Г. Проблеми методології цивілізаційного аналізу історичного процесу / В. Г. Космина. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. – 310 с.
11. Ланглуа Ш.-В. Введение в изучение истории / Ш.-В. Ланглуа, Ш. Сеньобос ; пер. с фр. А. Серебряковой ; под ред. и со вступ. ст. Ю. И. Семенова. – М., 2004. – 305 с
12. Онопрієнко В. І. Історія Української науки XIX−XX ст. / В. І. Онопрієнко. − К. : Либідь, 1998. − 302 с.

13. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник / Юрій Павленко ; Вид. 3-тє, стереотип. / Відп. ред. та автор вст. слова С. Кримський. – К. : Либідь, 2001. – 360 с.
14. Поппер К. Нищета историцизма / Карл Поппер – М. : Издательская группа «Прогресс» VIA, 1993. – 185 с.
15. Пушкарь А. И. Основы научных исследований и организации научно-исследовательской деятельности / А. И. Пушкарь, Л. В. Потрашкова. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2006. – 280 с.
16. Райнгарт К. Минуле майбутнє: Про семантику історичного часу / Козеллек Райнгарт ; пер. з нім. В. Шведа ; за ред. С. Стельмаха. – К. : Дух і літера, 2005. – 380 с.
17. Реєнт О. П. Сучасна історична наука в Україні: шляхи поступу / О. П. Реєнт // Український історичний журнал. – 1999. – № 3. – С. 3-22.
18. Румянцева М. Ф. Теория истории. Учебное пособие / М. Ф. Румянцева. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 319 с.
19. Теория и методология исторической науки. Терминологический словарь / отв. ред. А.О. Чубарьян ; РАН. Ин-т всеобщей ист. – М. : Аквилон, 2014. – 575 с.
20. Тойнби А. Дж. Исследование истории: Возникновение, рост и распад цивилизаций / Арнольд Д. Тойнби; пер. с англ. К. Я. Кожурина. – М. : АСТ: АСТ МОСКВА, 2009. – 670 [2] с.
21. Тош Д. Стремление к истине. Как овладеть мастерством историка / Д. Тош ; пер. с англ. – М. : Издательство «Весь Мир», 2000. – 296 с.
22. Февр Л. Бои за историю / Л. Февр. – М. : Наука, 1991. – 630 с
23. Філософія історії: Підруч. для вищ. шк. – Х. : Прапор, 2006. – 656 с.
24. Ясперс К. Смысл и назначение истории / К. Ясперс ; пер. с нем. – М. : Политиздат, 1991. – 527 с. – (Мыслители XX в.).

10.3. Інтернет-ресурси

1. http://zakon.rada.gov.ua
2. http://www.mon.gov.ua
3. http://osvita.ua
4. http://www.history.org.ua
5. http://litopys.org.ua